

รูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกัน
กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*

LEARNING MANAGEMENT MODEL OF PROJECT BASE LEARNING INTEGRATED
COLLABORATIVE LEARNING WITH HIGH SCHOOL STUDENTS UNDER THE OFFICE
OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION (OBEC)

วิโรจน์ วิจิตรธำรงศักดิ์^{1*}, ณัฐชนา พุทธแสง², ประทีป จินน์³, กาญจนา ภัทราวิวัฒน์³, ธาตุกร จันประเสริฐ³
Virote Vajittamrongsak^{1*}, Natchana Bhutasang², Prateep Jinng³, Kanchana Pattrawiwat³, Thasuk Junprasert³

¹วัดพระธรรมกาย ปทุมธานี ประเทศไทย

¹Wat Phra Dhammakaya, Pathum Thani, Thailand

²คณะวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเมธาร์ธย์ ปทุมธานี ประเทศไทย

²School of Health Science, Metharath University, Pathum Thani, Thailand

³สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

³Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: virotev@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เก็บข้อมูลด้วยการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการโดยวิธีการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง ผ่านโปรแกรม zoom จากครูที่มีประสบการณ์การสอนการทำโครงการนักเรียน หรือการสอนการทำงานเป็นกลุ่ม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก (V-Star) จำนวน 4 คน จาก 4 โรงเรียน และทีมงานฝ่ายวิชาการชมรมพุทธศาสตร์สากล ที่มีหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตร โครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน โดยผู้ให้ข้อมูลต้องมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์คัดเลือก และได้ความเห็นชอบจากผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อลดความอคติในการคัดเลือก มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการบูรณาการปัจจัย 4 ตัว ประกอบด้วย 1) เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ร่วมกัน 2) การรับรู้ความสามารถของตน 3) การรับรู้ความสามารถของกลุ่ม และ 4) การปฏิบัติตามหลักสาราณียธรรม 6 ลงสู่ 6 ขั้นตอนในการเรียนรู้แบบโครงการ คือ 1) ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 3) ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ 4) ขั้นแสวงหาความรู้ 5) ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และ 6) ขั้นนำเสนอผลงาน โดยมีแนวทางในการบูรณาการ คือ 1) ชี้แนะให้เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม 2) มีการจัดกิจกรรมเสริมข้อคิดประสบการณ์ 3) คอยเติมเต็มความสำเร็จ 4) ทำให้เห็นต้นแบบที่ดี และ 5) คอยชื่นชมให้กำลังใจ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, การเรียนรู้แบบโครงการ, การเรียนรู้ร่วมกัน

Abstract

This research article is a qualitative research. The objective of this study is to develop the learning management model of project base learning integrated collaborative learning with high school students under the office of the basic education commission (OBEC). Data were collected by organizing the workshop seminar using the specific focus group discussion method with an online system through the zoom application from teachers who had experience in project base teaching or work groups teaching among high school's students at world-class standard schools participating in the World Morality Revival Project (V-Star) included 8 participants: 4 teachers from 4 schools and 4 academic staffs from International Buddhist Clubs (IBS) who has the responsibility to develop the curriculum of project. The inclusion criteria were met and got the approval from all involved parties to reduce the selection bias. Qualitative data were analyzed. The research revealed that the learning management model of project base learning integrated collaborative learning of high school students has integrated 4 factors: self-efficacy, attitude, group efficacy and saraniyadhamma six into 6 steps of project base learning management: 1) basic knowledge teaching 2) interest arousing 3) organizing collaborative groups 4) knowledge seeking 5) summary of what students learned and 6) work presenting. The approach for integration are 1) point out the advantages 2) organize activities to enhance ideas and experiences 3) success giving 4) keeping role models in mind 5) admiration and encouragement.

Keywords: Learning Management, Project Base Learning, Collaborative Learning

บทนำ

การศึกษาไทยในยุคปัจจุบันมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ก้าวสู่สังคมแห่งยุคดิจิทัล อันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากเทคโนโลยี แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญในการเรียนรู้ทักษะชีวิตและทักษะการทำงาน รวมถึงไม่ได้ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในชีวิตจริง ทำให้นักเรียนไม่สามารถปรับตัวกับการเผชิญปัญหา และสถานการณ์ต่าง ๆ นอกชั้นเรียนได้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2562 (ฉบับที่ 4) ได้กล่าวถึงมาตราที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ มาตรา 22 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรา 23 การจัดการศึกษาต้องเน้นทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และมีการบูรณาการ มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ ฝึกปฏิบัติเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เกิดการใฝ่รู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน และมาตรา 26 การประเมินแนวใหม่ที่หลากหลายโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา มีการประเมินผลตามสภาพจริง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4), 2562) ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอน และแนวคิดที่เปลี่ยนไปจากเดิมที่การเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นวิธีการสอนแบบเล่าเรื่อง โดยครูเป็นผู้ให้ความรู้ทางเดียว เป็นลักษณะการเรียนรู้ที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) คือ การสอนที่ครูยืนอยู่หน้าชั้นเรียนและสอนด้วยวิธีการอธิบายให้ความรู้ โดยมีนักเรียนเป็นผู้นั่งฟังและจดบันทึกสิ่งที่ครูสอน และเน้นการท่องจำในตำรามากกว่าการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (โรงเรียนช่างฝีมือทหาร, 2561) ทำให้การเรียนการสอนในลักษณะนี้ส่งผลให้ผู้เรียนขาดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และขาดการตื่นตัวจากการเรียน จึงไม่

สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ครบทุกด้านได้ แต่อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นครูเป็นศูนย์กลางนั้น มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่ผู้เรียนไม่สามารถหาอ่านได้จากหนังสือหรือตำราเรียน รวมถึงเนื้อหาสาระที่มีความซับซ้อนซึ่งผู้เรียนไม่สามารถทำความเข้าใจได้ด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องอาศัยคำอธิบายจากครู หรือเป็นความรู้จากประสบการณ์ของผู้สอน (วิชัย เสวกงาม, 2555)

จากสภาพปัญหาในอดีตทำให้รูปแบบการเรียนรู้ในปัจจุบันเป็นรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Center) มากยิ่งขึ้นตามกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st-Century Skill) ที่มุ่งเน้นเป้าหมายไปที่ผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สู่ทักษะในด้านต่าง ๆ รวมถึงการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน (Communication and Collaboration) ก็ถือเป็นหนึ่งองค์ประกอบในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาและมีความสำคัญต่อผู้เรียนในการเรียน ซึ่งการสื่อสารในการเรียนรู้ย่อมมีประสิทธิภาพต้องเกิดจากพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นจากตัวผู้เรียนกับตัวผู้เรียนเอง หรือระหว่างตัวผู้เรียนกับครูผู้สอนก็ตาม โดยการทำงานเป็นทีมที่มีการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) เป็นการเรียนรู้ที่มีสมรรถภาพสูงกว่ทำงานและเรียนรู้โดยลำพัง เนื่องจากการเรียนรู้ร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนแนวความคิดประสบการณ์ สนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของกลุ่มและส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ โดยในกลุ่มไม่มีการแข่งขันในการทำงาน เกิดพลังกลุ่มที่ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน (Anuradha, G. A., 1995) และถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะมีนโยบายส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Active Learning) คือ การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงในรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันในการทำกิจกรรมหรือโครงการ แต่พบว่า นักเรียนก็ยังไม่ได้มีพฤติกรรมการเรียนรู้หรือการแก้ปัญหาในการทำงานร่วมกันอย่างแท้จริง เช่น นักเรียนบางส่วนอาจไม่คุ้นชินการเรียนรู้โดยการลงมือทำร่วมกับเพื่อนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ (นนทลี พรธาดาวิทย์, 2559) ในการจัดกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือ หรือไม่ยอมแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น (กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2560) นักเรียนกลัวที่จะแสดงความคิดเห็น เพราะเกรงว่าความคิดเห็นที่แตกต่างจะนำไปสู่ความขัดแย้ง (ประทับใจ ทัดสนแจ่มสุข, 2559) ดังนั้น บุคลากรทางการศึกษาจึงควรหาทางแก้ไข และพัฒนาให้นักเรียนไทยเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ แก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงการที่มีบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันและปัจจัยสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมในการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อที่จะพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน พบว่า ได้รับความสนใจมากขึ้นมีการศึกษาเกี่ยวกับข้อดีของการเรียนรู้ร่วมกันว่ามีผลดีต่อประสิทธิภาพและการแก้ปัญหา โดยการเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในหลากหลายมุมมองจากภูมิหลังที่แตกต่างกันรวมทั้งพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทำให้เห็นว่าการเรียนรู้ร่วมกันมักจะส่งเสริมให้มีเหตุผลในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงขึ้น สามารถสร้างแนวคิดและเพิ่มสมรรถนะทางสังคมของนักเรียน เช่น ทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และเกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้มากกว่าที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ด้วยตนเองในบริบทที่ผู้เรียนอื่น ๆ นอกจากนี้แล้วแนวความคิดด้านการศึกษามีความต้องการเพิ่มขึ้นสำหรับนักเรียนที่สามารถใช้ความรู้และทักษะการแก้ปัญหาทางสังคม (OECD, 2017) ทำให้ต้องเผชิญกับความจำเป็นในการคิดค้นการทำงานร่วมกัน เพื่อรวมศักยภาพและความเชี่ยวชาญของบุคคลในการทำงานร่วมกัน (Knoll, S. W. et al., 2010) ขณะที่ Soller อธิบายว่าการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ผลักดันการทำงานเป็นทีมในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Soller, A., 2001) ส่วน Retnowati, Ayres, และ Sweller พบว่า กลยุทธ์การทำงานร่วมกัน (collaborative) ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่ทำงานร่วมกันมีประโยชน์ทางวิชาการ สังคม และจิตวิทยาอย่างมีนัยสำคัญมากกว่านักเรียนที่ทำงานเป็นรายบุคคล (Retnowati, E. et al., 2017)

ชมรมพุทธศาสตร์สากล ได้จัดให้มีโครงการฟื้นฟูศิลปธรรมโลก (V-Star) ที่บูรณาการศิลปธรรมกับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนเก่งและคนดี โดยมีโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการฯ เป็นจำนวน 254 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 36 โรงเรียน ซึ่งยังไม่เคยมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มนี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเหล่านี้ วิโรจน์ วิจิตรธำรงศักดิ์ จึงได้ทำการศึกษาวิจัยปัจจัยเชิงสาเหตุพระดัตที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ในระดับกลุ่ม การเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ความสามารถของกลุ่ม ส่วนในระดับบุคคล การเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ความสามารถของตน เจตคติต่อการเรียนรู้ร่วมกัน และหลักสาราณียธรรม 6 (วิโรจน์ วิจิตรธำรงศักดิ์ และคณะ, 2565) จากผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยต้องการทำการศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอดพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งคาดว่าจะประโยชน์และสามารถนำไปปรับใช้ในวิชาต่าง ๆ ที่มีการทำโครงการ เพื่อทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง (Focus Group Discussion) (Patton, M. Q., 2015) ซึ่งมีหลักการที่ว่าผู้ให้ข้อมูลต้องสามารถให้ข้อมูลได้ดีและเป็นประโยชน์มากต่อการวิจัย โดยเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 8 คน จากครูที่มีประสบการณ์ในการสอนการทำโครงการนักเรียน หรือการสอนนักเรียนในการทำงานเป็นกลุ่ม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูศิลปธรรมโลก (V-Star) และทีมงานฝ่ายวิชาการชมรมพุทธศาสตร์สากล ที่มีหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตร ที่ใช้ในโครงการฟื้นฟูศิลปธรรมโลก โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือวิจัย โดยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน

ขั้นตอนที่ 2 ขออนุญาตเก็บข้อมูลกับต้นสังกัด ด้วยการทำหนังสือเชิญถึงผู้เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ กระบวนการเก็บข้อมูลและการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 ตัดตอนนัดหมาย วัน เวลา และช่องทางในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มแบบเจาะจงโดยใช้ระบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม zoom กับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มล่วงหน้า

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง คือ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มร่วมระดมความคิดเห็น และเสนอแนะแนวทาง เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขั้นตอนที่ 5 ในระหว่างการสัมมนาเชิงปฏิบัติการโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง ผู้วิจัยจะเป็นผู้ดำเนินการสัมมนาโดยใช้ประเด็นคำถามปลายเปิด รวมถึงมีการตั้งคำถามหลักและคำถามชักแก่ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อเสนอแนะแนวทาง รวมถึงทำหน้าที่ในการหีบยกประเด็นขึ้นมาให้สมาชิกในกลุ่มสนทนากัน และจะมีการจดบันทึกในประเด็นที่สำคัญ รวมถึงมีการบันทึกเสียงการสนทนา

ขั้นตอนที่ 6 หลังเสร็จสิ้นการสัมมนาเชิงปฏิบัติการโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง ผู้วิจัยจะทำการถอดเทปและสรุปสิ่งที่ได้จากการสนทนากลุ่มเพื่อใช้ในการเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยมีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) จากครูที่มีประสบการณ์ในการสอนการทำโครงงานนักเรียนหรือการสอนนักเรียนในการทำงานเป็นกลุ่ม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก (V-Star) และทีมงานฝ่ายวิชาการชมรมพุทธศาสตร์สากล ที่มีหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตร ที่ใช้ในโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและเกณฑ์คัดเข้า

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนการทำโครงงานนักเรียน หรือการสอนนักเรียนในการทำงานเป็นกลุ่ม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก (V-Star) จำนวน 4 คนจาก 4 โรงเรียน และทีมงานฝ่ายวิชาการชมรมพุทธศาสตร์สากล ที่มีหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตร ที่ใช้ในโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก จำนวน 4 คน รวมเป็น 8 คน โดยกำหนดเกณฑ์คัดเข้า คือ

1.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนการทำโครงงานหรือการทำงานกลุ่มกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ต่อเนื่องมากกว่า 5 ปี

1.2 มีความสนใจในประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษา

1.3 ยินดีให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงงานบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมถึงพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับชมรมพุทธศาสตร์สากลในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ นี้ไปทดสอบใช้ในห้องเรียนหรือหลักสูตรแผนการสอนที่รับผิดชอบในอนาคต

1.4 เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการของชมรมพุทธศาสตร์สากลที่มีประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตรกิจกรรมในบริบทของโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก ต่อเนื่องมากกว่า 5 ปี

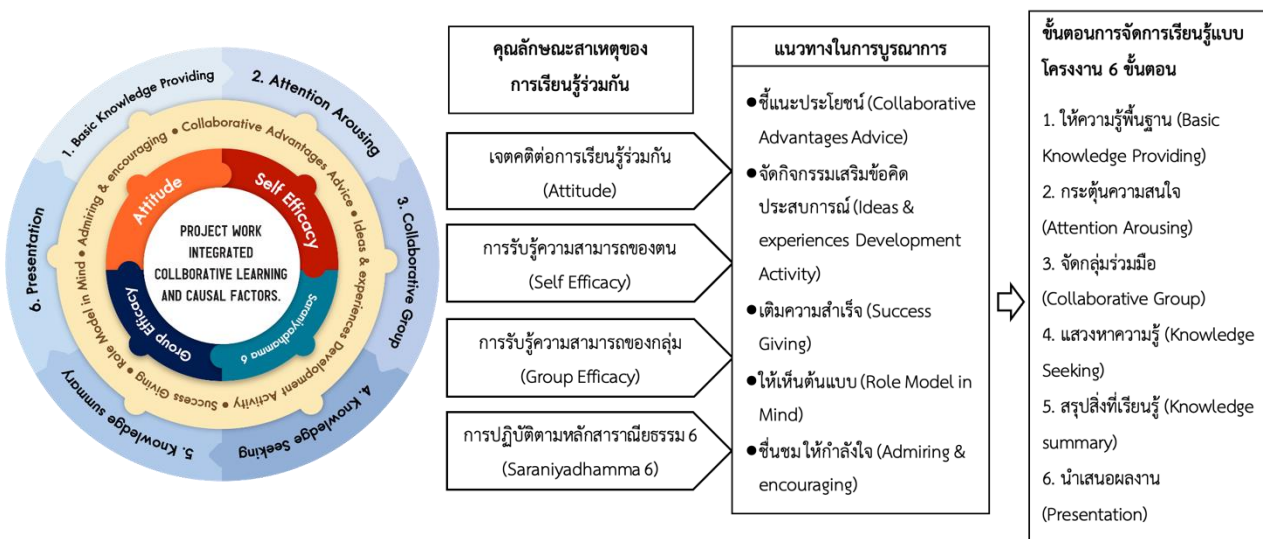
ซึ่งในกระบวนการคัดเลือกนี้จะได้รับความเห็นชอบจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอนการทำโครงงานนักเรียนหรือการสอนนักเรียนในการทำงานเป็นกลุ่ม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก (V-Star) และทีมงานฝ่ายวิชาการชมรมพุทธศาสตร์สากล ที่มีหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตร ที่ใช้ในโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลกทั้งหมด เพื่อลดความอคติในการคัดเลือก

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการขออนุญาตเก็บข้อมูลต่อคณะกรรมการจริยธรรมในการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เลขที่ SWUEC/E/G-359/2563 เรียบร้อยแล้วจึงจะดำเนินการทำหนังสือขอเก็บข้อมูลต่อต้านสังกัดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูล โดยก่อนที่จะเริ่มทำการเก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลจะได้รับทราบเกี่ยวกับสิทธิในการเข้าร่วมการวิจัย คือ ผู้ให้ข้อมูลสามารถที่จะไม่ตอบคำถามในบางคำถาม หรือถอนตัวจากการให้ข้อมูลเมื่อใดก็ได้ ในส่วนข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ชื่อ ที่อยู่ สถานภาพ ของผู้ให้ข้อมูล จะได้รับการปกปิดเป็นความลับ และในส่วนของรายงานผลการวิจัย ข้อมูลที่ระบุถึงบุคคลผู้ให้ข้อมูล เช่น ชื่อ-นามสกุลจริง จะไม่ได้รับการเปิดเผย จะเป็นเพียงการใช้ชื่อสมมติขึ้นเท่านั้น

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลด้วยวิธีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง จากครูที่มีประสบการณ์ในการสอนการทำโครงงานนักเรียน หรือการสอนนักเรียนในการทำงานเป็นกลุ่ม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก (V-Star) และทีมงานฝ่ายวิชาการชมรมพุทธศาสตร์สากล ที่มีหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตร ที่ใช้ในโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก สามารถสรุปผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงงานบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันฯ

จากภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันฯ ด้วยวิธีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง สามารถสรุปในตอนท้ายของการสัมมนา ในการนำปัจจัยทั้ง 4 ตัว ประกอบด้วย

1. เจตคติต่อการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นลักษณะที่ครูสามารถให้ความรู้ที่ถูกต้องชัดเจน ชี้แนะให้ตระหนัก เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการให้อ่านศึกษาข้อมูลที่ดี และจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตรงให้นักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างเจตคติที่ดี มีการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจความแตกต่างความสามารถของเพื่อนในกลุ่มเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม และให้รางวัลหรือคำชมเชยเมื่อนักเรียนและกลุ่มสามารถทำได้ดี เพื่อให้นักเรียนหรือกลุ่มอื่นได้เห็นเป็นตัวอย่าง ดังคำกล่าว

“ต้องปรับปรุงความคิดเด็ก อันนี้สำคัญเพื่อที่เขาจะได้มีแรงจูงใจ สมมุติว่าเราจะให้เด็กทำกิจกรรมอะไรสักอย่าง ต้องให้เขาเห็นว่าได้อะไรจากการเรียนแล้วเขาจะพัฒนาศักยภาพตัวเองขนาดไหน ก็คือ พูดคุยให้เข้าใจก่อน ก็เป็นอีกหนึ่งวิธีการที่จะทำให้เขาได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ต้องจูนความคิดเขาก่อนที่จะไปทำกิจกรรมร่วมกัน ก็เป็นแรงเสริม” (ครูต้นน้ำ, 2566)

2. การรับรู้ความสามารถของตน และ 3. การรับรู้ความสามารถของกลุ่ม โดยปัจจัย 2 ตัวนี้มักเกิดควบคู่กัน คือ ครูจำเป็นต้องมีการเริ่มจากการให้นักเรียนและกลุ่มของตนมีประสบการณ์ในการประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกันโดยเริ่มจากความสำเร็จจากกิจกรรมการเรียนรู้เล็ก ๆ ทำให้เกิดความสุขเพลิดเพลิน เพราะการที่นักเรียนทำงานร่วมกันแล้วประสบความสำเร็จซ้ำ ๆ กันหลาย ๆ ครั้ง จะทำให้นักเรียนมีการรับรู้ว่าตนเองและกลุ่มของตนสามารถทำได้ เชื่อมั่นในความสามารถของตน และกลุ่มของตนที่ร่วมกันทำเพิ่มมากขึ้น หรืออาจใช้วิธีการให้เห็นประสบการณ์ความสำเร็จของเพื่อนหรือผู้อื่น ควบคู่ไปกับการใช้คำพูดแนะนำ กระตุ้นชักชวน และพูดให้กำลังใจ ยกย่องเมื่อนักเรียนและกลุ่มของนักเรียนทำกิจกรรมในการเรียนรู้ร่วมกันได้ดี อีกทั้งมีการเสริมให้นักเรียนมีการชื่นชมยกย่องจากเพื่อน ๆ ต่างกลุ่ม ดังคำกล่าว

“ลักษณะการจัดกิจกรรม อย่างเวลาจัดค่ายอย่างนี้ค่ะ ถ้าเราแบ่งให้เขาทำกิจกรรมกลุ่ม ก็คือ ให้เขาและเพื่อน ๆ ได้มีการชื่นชมและเกื้อหนุนกันเอง คือ ให้มีการชื่นชมระหว่างกลุ่มกันเอง อย่างเช่น เพื่อนกลุ่มนี้นำเสนอ แล้วก็ให้เพื่อน ๆ กลุ่มอื่น ๆ ในห้องได้มีการชื่นชมเพื่อนว่าแบบ เธอเยี่ยมมาก เธอเก่งจังเลย เพราะว่าการได้รับการยอมรับจากครูก็ส่วนหนึ่ง และการได้รับการยอมรับจากเพื่อนต่างกลุ่มจากเพื่อนในห้องก็จะทำให้เขารู้สึกมีกำลังใจว่าที่เขาทำร่วมกันคิดมานี้ มันมีผลงานที่น่าชื่นชม ก็จะทำให้พวกเขาเกิดความมั่นใจมากขึ้น” (คุณต้นข้าว, 2566)

4. การปฏิบัติตามหลักสารานุกรม 6 เป็นลักษณะของการพัฒนานักเรียนให้มีหลักในการยึดเหนี่ยวจิตใจ กล่าวคือ ครูควรพูดชี้แนะ ชักชวนให้นักเรียนตระหนักในการคิด ใช้คำพูดและกระทำกับเพื่อนด้วยความเมตตา ปราศจากทิฐิ พร้อมทั้งให้กำลังใจเมื่อนักเรียนมีเมตตาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการใช้สื่อประกอบในการเสริมสร้างความมีเมตตาในการทำงานร่วมกัน หรือใช้เกมกิจกรรมในการให้ประสบการณ์นี้ร่วมกัน ดังคำกล่าว

“ส่วนใหญ่ก็จะเป็นการชมและเชียร์เป็นหลักนะคะ ... ให้เขาช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพราะทุกคนก็อยากได้ความรัก พวกที่เก่งกว่าถ้าอยากได้ความรักจากเพื่อนก็พูดกับเพื่อนดี ๆ ด้วยความเมตตา ตั้งคำถามเช่น รู้สึกเป็นอย่างไรบ้าง ลองบอกคุณครูสิ เขาก็ตอบมาชัดเจนว่ารู้สึกดีมาก อยากจะขอบคุณมาก ๆ เลย อะไรประมาณนี้ พอเราพูดเรื่องแบบนี้บ่อย ๆ เด็กก็จะเกิดความเมตตาซึ่งกันและกันมากขึ้นแล้วก็อยากช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้น ความเห็นแก่ตัวก็หายไปเยอะ” (ครูต้นหญ้า, 2566)

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้พูดคุยและสรุปร่วมกันในการจัดทำรูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกัน อันเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน ที่ได้จากการศึกษาชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยมี 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 3) ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ 4) ขั้นแสวงหาความรู้ 5) ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และ 6) ขั้นนำเสนอผลงาน ซึ่งได้แบ่งกลุ่มทำร่วมกัน โดยในช่วงแรกจะเน้นในการสร้างเจตคติต่อการเรียนรู้ร่วมกัน ให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน และมีการทำให้นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองและความสามารถของกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกัน แล้วจึงเน้นการให้นักเรียนมีความเข้าใจ เห็นความสำคัญและนำการปฏิบัติตามหลักสารานุกรม 6 ไปใช้ในการเรียนรู้ร่วมกัน โดยครูจำเป็นต้องมีการให้คำพูดแนะนำ กระตุ้นชักชวน การจัดให้ประสบการณ์ในการประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกันแก่นักเรียน พูดให้กำลังใจ จากครูและเพื่อน มีการให้ความรู้ที่ถูกต้องชัดเจน ชี้แนะให้ตระหนัก เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ให้รางวัลหรือคำชมเชยเมื่อนักเรียนและกลุ่มสามารถทำได้ดี เพื่อให้นักเรียนหรือกลุ่มอื่นได้เห็นเป็นตัวอย่าง รวมถึงมีการเสริมการใช้กิจกรรมหรือเกมต่าง ๆ เป็นตัวช่วยในการเสริมให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนรู้ร่วมกัน การรับรู้ความสามารถของตนเองและกลุ่ม และมีการปฏิบัติตามหลักสารานุกรม 6

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้เป็นรูปแบบการพัฒนาต่อยอดการจัดการเรียนรู้การทำโครงการตามปกติให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เนื่องจากมีการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันรวมถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งเป็นลักษณะการทำงานเป็นกลุ่มเข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้การทำโครงการ หรือในรายวิชาทั่วไปที่มีการเรียนรู้เป็นกลุ่ม เป็นงานวิจัยที่เป็นการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ของครู ไม่ใช่เป็นเพียงแค่การบูรณาการเนื้อหาสาระวิชา หรือทักษะต่าง ๆ เหมือนงานวิจัยที่พบทั่วไป โดยจากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย การนำปัจจัยทั้ง 4 ตัว

คือ เจตคติต่อการเรียนรู้ร่วมกัน การรับรู้ความสามารถของตน การรับรู้ความสามารถของกลุ่ม และการปฏิบัติตามหลักสารณียธรรม 6 ลงสู่รูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการเรียนรู้อารมณ์ความรู้สึก ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ที่ได้จากการศึกษาชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยการสอดแทรกปัจจัยเหล่านี้เข้าไปใน 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 3) ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ 4) ขั้นแสวงหาความรู้ 5) ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และ 6) ขั้นนำเสนอผลงาน (ดุขฎิ โยเหลา และคณะ, 2557) โดยการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติต่อการเรียนรู้ร่วมกันนั้น ครูควรให้ความรู้ที่ถูกต้องชัดเจน ชี้แนะให้ตระหนัก เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการให้อ่านศึกษาข้อมูลที่ดี และจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตรงให้แก่เด็กนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างเจตคติที่ดี มีการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจความแตกต่างความสามารถของเพื่อนในกลุ่มเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม และให้รางวัลหรือคำชมเชยเมื่อนักเรียนและกลุ่มสามารถทำได้ดี เพื่อให้เด็กนักเรียนหรือกลุ่มอื่นได้เห็นเป็นตัวอย่าง สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาเจตคติโดยอาศัยทฤษฎีการเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติมาใช้ในการเรียนการสอน โดยครูต้องให้ความสนใจ กำลังใจ คำชม ให้นักเรียนได้ดูบุคคลสำคัญที่นักเรียนรักและชื่นชอบเป็นตัวอย่าง การให้ข่าวสาร ข้อมูลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีความรู้สึกร่วมด้วย โดยควรทำเป็นกลุ่ม เพราะบุคคลชอบเลียนแบบเอาอย่าง ซึ่งจะทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) ต่อมาผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ให้ข้อเสนอแนะในการนำปัจจัยสำคัญ คือ การรับรู้ความสามารถของตน และการรับรู้ความสามารถของกลุ่มในการเรียนรู้ร่วมกัน ลงสู่รูปแบบการจัดการเรียนรู้ว่า ครูผู้สอนควรเริ่มจากการให้นักเรียนและกลุ่มของตนมีประสบการณ์ในการประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกันโดยเริ่มจากความสำเร็จจากกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันเล็ก ๆ เพราะการที่นักเรียนทำงานร่วมกันแล้วประสบความสำเร็จซ้ำ ๆ กันหลาย ๆ ครั้ง จะทำให้นักเรียนมีการรับรู้ว่าตนเองและกลุ่มของตนสามารถทำได้ เชื่อมมั่นในความสามารถของตน และกลุ่มของตนที่ร่วมกันทำเพิ่มมากขึ้น หรืออาจใช้วิธีการให้เห็นประสบการณ์ความสำเร็จของเพื่อนหรือผู้อื่นผ่านสื่อวีดิทัศน์ควบคู่ไปกับการใช้คำพูดแนะนำ กระตุ้นชักชวน และพูดให้กำลังใจ ยกย่องเมื่อนักเรียนและกลุ่มของนักเรียนทำกิจกรรมในการเรียนรู้ร่วมกันได้ดี อีกทั้งมีการเสริมให้นักเรียนมีการชื่นชมยกย่องจาก เพื่อน ๆ ต่างกลุ่ม ข้อเสนอแนะเหล่านี้สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนของ Bandura ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนา 4 ข้อ คือ 1) ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง (Mastery Experiences) 2) การได้เห็นตัวแบบ (Model) หรือประสบการณ์ของผู้อื่น (Vicarious Experience) 3) การใช้คำพูดชักจูง (Verbal Persuasion) 4) การกระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional Arousal) (Bandura, A., 1989) นอกจากนี้ยังสอดคล้อง มนาคี คงรักช้าง และชุติมา สุรเศรษฐ ได้พัฒนาโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวิธีการส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพจาก 4 ปัจจัย ได้แก่ ความสำเร็จจากการกระทำ การเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น การโน้มน้าวด้วยคำพูด และสภาพทางร่างกายและอารมณ์ (มนาคี คงรักช้าง และชุติมา สุรเศรษฐ, 2559) และการพัฒนานักเรียนให้มีหลักในการยึดเหนี่ยวน้ำใจ คือ การปฏิบัติตามหลักสารณียธรรม 6 นั้น ครูควรพูดชี้แนะ ชักชวนให้นักเรียนตระหนักในการคิด ใช้คำพูดและกระทำกับเพื่อนด้วยความเมตตา ปราณนาดี พร้อมทั้งให้กำลังใจเมื่อนักเรียนมีเมตตาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการใช้สื่อประกอบในการเสริมสร้างความมีเมตตาในการทำงานร่วมกัน หรือใช้เกมกิจกรรมในการให้ประสบการณ์นี้ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวทางการสอนศีลธรรมในโรงเรียนในยุคปัจจุบัน ที่ครูนอกจากจะแนะนำโดยคำพูดหรือให้นักเรียนศึกษาจากการอ่านแล้วควรจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละช่วงอายุ โดยเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น และทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และแสวงหาความจริงกับครูและเพื่อนนักเรียน (ขวัญชัย กิตติเมธี, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ แนวทางการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับแผนจัดประสบการณ์การเรียนรู้การทำโครงการ หรือในรายวิชาทั่วไปที่มีการเรียนรู้เป็นกลุ่ม เป็นการบูรณาการการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันและปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน คือ เจตคติต่อการเรียนรู้ร่วมกัน การรับรู้ความสามารถของตนและกลุ่ม การปฏิบัติตามหลักสราณียธรรม สู่การจัดการเรียนรู้ในการทำโครงการ หรือรายวิชาต่าง ๆ ที่ทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝน เพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันในทุก ๆ คาบเรียน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ที่มีการให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นโครงการ รวมถึงนำไปปรับใช้ในวิชาทั่วไปที่มีการจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มได้ ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 สังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ลำดับ	ตัวแปร	แนวทางการพัฒนา ฯ
1.	เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ร่วมกัน	- ให้ความรู้ที่ถูกต้องชัดเจน ชี้แนะให้ตระหนัก เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม - จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตรงให้แก่ นักเรียน - อธิบายให้นักเรียนเข้าใจความแตกต่างความสามารถของเพื่อนในกลุ่มเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม - ให้รางวัลหรือคำชมเชยเมื่อนักเรียนและกลุ่มสามารถทำได้ดี เพื่อให้นักเรียนหรือกลุ่มอื่นได้เห็นเป็นตัวอย่าง
2.	การรับรู้ความสามารถของตน	- มีการสอนหรือทำกิจกรรมให้ประสบการณ์ในการประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกันแก่นักเรียน - ครูให้คำพูดแนะนำ กระตุ้นชักชวนแก่นักเรียน - ครูและเพื่อน ๆ ชื่นชม ให้กำลังใจแก่นักเรียนเมื่อทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดี
3.	การรับรู้ความสามารถของกลุ่ม	- มีการเสริมให้ประสบการณ์ในการประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกันแก่กลุ่มทำงานของนักเรียน - ครูให้คำพูดแนะนำ กระตุ้นชักชวนแก่กลุ่มทำงานของนักเรียน - ครูและเพื่อน ๆ ชื่นชม ให้กำลังใจแก่กลุ่มทำงานของนักเรียนเมื่อกลุ่มร่วมกันทำได้ดี
4.	การปฏิบัติตามหลักสราณียธรรม 6	- ชี้แนะ ชักชวนให้นักเรียนตระหนักในการคิด ใช้คำพูดและกระทำกับเพื่อนด้วยความเมตตา ปราณานัติ - ให้กำลังใจเมื่อนักเรียนมีเมตตาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน - มีการใช้สื่อประกอบในการเสริมสร้างความมีเมตตาในการทำงานร่วมกัน - ใช้เกมกิจกรรมในการให้ประสบการณ์

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ดำเนินการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอนการทำโครงการนักเรียน หรือการสอนนักเรียนในการทำงานเป็นกลุ่ม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก (V-Star) จำนวน 4 คนจาก 4 โรงเรียน และทีมงานฝ่ายวิชาการชมรมพุทธศาสตร์สากล ที่มีหน้าที่ในการจัดทำหลักสูตร ที่ใช้โครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก จำนวน 4 คน รวมเป็น 8 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากผลการวิจัย

พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย การนำปัจจัยทั้ง 4 ตัว คือ เจตคติต่อการเรียนรู้ร่วมกัน การรับรู้ความสามารถของตน การรับรู้ความสามารถของกลุ่ม และการปฏิบัติตามหลักสภานายธรรม 6 บูรณาการลงสู่ 6 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้การทำโครงการ โดยมีแนวทางในการบูรณาการ คือ ครูควรให้ความรู้ที่ถูกต้องชัดเจน ชี้แนะให้เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการจัดกิจกรรมเสริมข้อคิดประสบการณ์ คอยเติมเต็มความสำเร็จ ทำให้เห็นต้นแบบที่ดี และคอยชื่นชมให้กำลังใจ โดยจุดเด่นของงานวิจัยนี้ คือ ผลลัพธ์ที่พบจากงานวิจัยเป็นการพัฒนารูปแบบการสอนแบบโครงการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นโดยการบูรณาการเสริมเทคนิคการสอนเพื่อให้นักเรียนมีการเรียนรู้ร่วมกันในการเรียนรู้แบบโครงการที่หลากหลายมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ยังมีช่องว่างโดยมิได้มีการนำโมเดลไปทำการทดลองเพื่อวัดผลจริง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ ควรผลักดันนโยบายการส่งเสริมกิจกรรมการบูรณาการที่ทำให้เกิดการทำงานเป็นทีมและเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียน 2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ คือ ครูสามารถนำแนวทางไปปรับใช้โดยการชี้ให้นักเรียนมีความเข้าใจและเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม รวมถึงแนะนำสอดแทรกให้นักเรียนมีเมตตา รู้จักการแบ่งปัน มีวินัยรับผิดชอบต่อหน้าที่ และยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มโดยปฏิบัติตามหลักสภานายธรรมในการอยู่ร่วมกัน โดยในช่วงแรกอาจจัดนำเกมส์ กิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์การทำงานกลุ่มร่วมกันที่สนุกสนานและได้ข้อคิดดี ๆ ในการเรียนรู้การทำงานกลุ่ม แทรกในระหว่างการจัดการเรียนรู้การทำโครงการปกติ เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์และความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน และได้เรียนรู้จากการสังเกตเพื่อน ๆ หรือกลุ่มที่ทำได้ดี โดยชื่นชม ให้กำลังใจ นักเรียนและกลุ่มที่ทำได้ดีในทุก ๆ กิจกรรมในระหว่างการทำงานกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนเกิดเจตคติต่อการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มและให้นักเรียนมีมั่นใจในความสามารถของตนเองและของกลุ่มของตนและได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเหมาะสมเพื่อนำไปใช้ในระหว่างการทำโครงการหรืองานกลุ่มกับเพื่อน 3) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป คือ ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันมาทดสอบเพื่อยืนยันผลการศึกษาด้วยการวิจัยเชิงทดลองว่าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในทางปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- กองนโยบายและแผน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2560). สรุบบทความรู้ประจำปีงบประมาณ 2560. เรียกใช้เมื่อ 23 ตุลาคม 2566 จาก <https://ssru.ac.th/datafiles/ssrubook/file/manage4.pdf>
- ขวัญชัย กิตติเมธี. (2562). การสอนศีลธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามหลักไตรสิกขา. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 2(2), 86-98.
- ครูต้นน้ำ. (9 มกราคม 2566). รูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิโรจน์ วิจิตรธำรงค์ดี, ผู้สัมภาษณ์)
- ครูต้นหญ้า. (9 มกราคม 2566). รูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิโรจน์ วิจิตรธำรงค์ดี, ผู้สัมภาษณ์)
- คุณต้นข้าว. (9 มกราคม 2566). รูปแบบการจัดการเรียนรู้การทำโครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิโรจน์ วิจิตรธำรงค์ดี, ผู้สัมภาษณ์)
- ดุขฎิ โยเหลา และคณะ. (2557). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน: จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย. กรุงเทพมหานคร: หจก. ทิพย์วิสุทธิ์.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2559). การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning. กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น.

- ประทับใจ ทศนแจ่มสุข. (2559). การจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ (Active Learning) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ (Knowledge Management) โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ ประจำปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. ใน ปริยานุช พรหมภาสิต (บก.), คู่มือการจัดการเรียนรู้ "Active Learning (AL) for Huso at KPRU". กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- มนานี คงรักช้าง และชุติมา สุระเศรษฐ. (2559). การศึกษาผลของโปรแกรมการรับรู้ความสามารถของตนเองในอาชีพต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6. An Online Journal of Education, 11(3), 59-79.
- โรงเรียนช่างฝีมือทหาร. (2561). คู่มือการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning). เรียกใช้เมื่อ 29 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.mtts.ac.th/mtts4/assets/pdf/คู่มือการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน.pdf>
- วิชัย เสวกงาม. (2555). การเรียนการสอนทางตรง: สอนอย่างไรให้มีประสิทธิภาพในบริบทการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์. วารสารครุศาสตร์, 40(2), 255-272.
- วิโรจน์ วิจิตรธำรงค์ศักดิ์ และคณะ. (2565). ปัจจัยเชิงสาเหตุพระระดับที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, 14(2), 59-79.
- Anuradha, G. A. (1995). Collaborative Learning Enhances Critical Thinking. Retrieved October 23, 2023, from <https://scholar.lib.vt.edu/ejournals/JTE/v7n1/gokhale.jte-v7n1.html>
- Bandura, A. (1989). Regulation of cognitive processes through perceived self-efficacy. Developmental Psychology, 25(5), 729-735.
- Knoll, S. W. et al. (2010). Collaboration ontology: applying collaboration knowledge to a generic group support system. In De Vreede, G. J. (Ed.), Proceedings of the GDN 2010 (pp. 1-37). Omaha: Center for Collaboration Science.
- OECD. (2017). PISA 2015 Assessment and Analytical Framework. German, French: OECD.
- Patton, M. Q. (2015). Qualitative Research & Evaluation Methods. (4th). Thousand Oaks: Sage Publications.
- Retnowati, E. et al. (2017). Can collaborative learning improve the effectiveness of worked examples in learning mathematics. Journal of Educational Psychology, 109(5), 666-679.
- Soller, A. (2001). Supporting Social Interaction in an Intelligent Collaborative Learning System. International Journal of Artificial Intelligence in Education (IJAIED), 2001(12), 40-62.